

Tulli

27.1.2026

Tavara- ja liikennevalvontayksikkö
Jarkko Keskinen

Sisäministeriö

VN/21770/2024

Lainsäädäntöhanke ampuma-asetlain muuttamiseksi

Tulli on tutustunut Hallituksen esitykseen ja lausuu siitä seuraavaa.

Ampuma-asetlakiin ehdotetut muutokset koskevat pääosin muita viranomaisia kuin Tullia. Osassa pykälä on kuitenkin myös Tullin toimintaan sekä Tullin valvontatoimintaan liittyviä ja vaikuttavia muutoksia:

2 §: Etälamauttimet aselain ulkopuolelle.

Etälamauttimen asema Tullin voimankäyttövälineenä

Tullilla on voimankäyttövälineenä käytössään etälamautin. Etälamautin on määritelty valtioneuvoston asetuksen Tullin voimankäyttövälineistä ja tullimiehen oikeudesta kantaa voimankäyttövälineitä (602/2017) 1 §:ssä ominaisuuksiltaan ja asianmukaisesti käytettynä vaikutuksiltaan ampuma-asetta lievemmäksi voimankäyttövälineeksi. Etälamautin on Tullin tehokkain ja samalla kohdehenkilölle vähiten vammoja aiheuttava ampuma-asetta lievempi voimankäyttöväline, ja se on laajasti käytössä tullivalvonta- ja rikostorjuntatehtävissä.

Hallituksen esityksen arviointi Tullin näkökulmasta

Hallituksen esityksessä ehdotetaan ampuma-asetlakia muutettavaksi siten, että ampuma-aseina ei pidettäisi etälamauttimiksi suunniteltuja ja valmistettuja esineitä, jotka ampuvat ainoastaan sähköä johtavia langallisia hakasia (ehdotettu 2 §:n 3 momentin 4 kohta). Tulli pitää ehdotettua muutosta lähtökohtaisesti kannatettavana. Etälamauttimen käyttötarkoitus, vaikutusmekanismi ja vaikutusten vakavuus poikkeavat olennaisesti varsinaisista ampuma-aseista, vaikka sen tekninen toimintaperiaate osin täyttäisikin voimassaolevan ampuma-asetlain määritelmän tunnusmerkkejä.

Ehdotettu sääntely mahdollistaisi uuden sukupolven etälamauttimen käytön Tullissa ilman, että tullilaissa määritelty ampuma-aseen käytön edellytykset tulevat sovellettaviksi. Tullilain (304/2016) 25 §:n mukaan ampuma-asetta voidaan käyttää ainoastaan tilanteessa, jossa on kyse välitöntä ja vakavaa vaaraa toisen hengelle tai terveydelle aiheuttavan henkilön toiminnan pysäyttämiseksi eikä lievempää keinoa ole käytettävissä. Koska etälamauttimen tosiasialliset vaikutukset kohdehenkilöön ovat selvästi lievempiä kuin varsinaisen ampuma-aseen, on perusteltua, että sen käyttöedellytykset ja käyttökynnys ovat oikeasuhteisesti alemmat.

Tulli kiinnittää kuitenkin huomiota siihen, että ehdotettu ampuma-asetlain 2 §:n 3 momentin 4 kohdan sanamuoto on varsin teknisesti ja rakenteellisesti rajattu. Säännös edellyttää, että kyseessä on nimenomaisesti sähköä johtavia langallisia hakasia ampuva etälamautin.

Tulevaisuudessa markkinoille voi tulla etälamauttimia, joiden vaikutus kohdehenkilöön vastaa nykyisiä laitteita, mutta joiden tekninen toteutustapa poikkeaa sanamuodossa kuvatusa (esimerkiksi langattomat tai hakasettomat ratkaisut). Tällöin on olemassa riski, että tällaiset välineet jäisivät ehdotetun poikkeuksen ulkopuolelle ja täyttäisivät jälleen ampuma-aseen määritelmän, vaikka niiden tosiasialliset vaikutukset ja käyttötarkoitus eivät muuttuisi.

Tulli pitää tärkeänä, että etälamauttimen asemaa koskeva sääntely olisi mahdollisimman teknologianeutraalia ja perustuisi ensisijaisesti välineen käyttötarkoitukseen ja vaikutuksiin, ei yksinomaan sen hetkiseen tekniseen toteutustapaan. Tästä syystä Tulli esittää harkittavaksi, tulisiko säännöstä täsmentää tai laajentaa siten, että se kattaa myös tulevaisuudessa mahdollisesti kehitettävät etälamautinratkaisut, jotka ovat vaikutuksiltaan ampuma-asetta lievempiä voimankäyttövälineitä.

Tulli pitää yleisesti tärkeänä, että ampuma-aselain määritelmät ovat selkeitä ja tarkoituksenmukaisia. Tullivalvontatehtävissä joudutaan jatkossakin arvioimaan sitä, kuuluuko esine ampuma-aselain soveltamisalaan vai ei. Tulkinvaraiset tai voimakkaasti teknisiin yksityiskohtiin sidotut määritelmät voivat hidastaa viranomaisen toimintaa ja heikentää sen tehokkuutta sekä lisätä tulkinvaraisuutta erityisesti valvontatilanteissa. Tulli pitää tärkeänä, että etälamautimesta lausuttu ohjaa myös muita ampuma-aseen määritelmää koskevia täsmennyksiä, jotta sääntely kestää teknologian kehittymisen eikä edellytä toistuvia lainsäädäntömuutoksia.

Etälamauttimet kuuluvat jatkossakin järjestyslain mukaisen maahantuontikiellon piiriin ja järjestyslaissa on poikkeus viranomaiskäyttöön maahantuotaviin etälamauttimiin

6 §: Deaktivointisääntöihin poikkeus kranaatinheittimen, singon, tai takaaladattavan tykin osalta, mikäli mallin valmistus olisi alkanut ennen vuotta 1946, joten tämä poikkeus koskisi ainoastaan toisen maailmansodan aikaisia ja sitä vanhempia aseita. Tulli kannattaa esitystä.

16 §: Nykyisen otsikon teksti ”kuljettamista koskevat määritelmät” korvattaisiin pykälän sisältöä paremmin kuvaavalla tekstillä ”Tuontiin, vientiin, siirtoon ja kauttakuljetukseen liittyvät määritelmät”. Tulli kannattaa muutosta.

19 §: Kansalaisten keskuudessa sekä lupa- ja valvontakäytännössä on katsottu, että säännöksessä tarkoitettujen mustaruutiaseiden hankkiminen, luovuttaminen, kauppa, tuonti, vienti, siirto, kauttakuljetus eivät ole luvanvaraisia toimintoja. Ehdotetun muutoksen jälkeen säännös vastaisi tätä käytäntöä. Tullin kannalta kannatettava asia ja näin asiaa on tähänkin asti sovellettu.

74 §: Ampuma-asepassia ei tarvitsisi siten sen haltijan kantaa koko ajan mukanaan vaan säännöksen vaatimuksen täyttäisi esimerkiksi se, että asepassin haltija säilyttäisi passia asunnossaan. Tullin kannalta kannatettava lisäys, vaikka ei pääsääntöisesti Tullia koske, koska rajan ylityksissä asepassi pitää jatkossakin olla mukana esittää Tullille, mikäli Tulli sitä pyytää.

75 a §: Ampuma-aselakiin lisättäisiin uusi 75 a §, jonka mukaan asedirektiivin C-luokkaan kuuluvan ampuma-aseen tai aseosien kuljetus Suomen kautta olisi mahdollista historiallisen tapahtuman uudelleenlavastukseen osallistumiseksi sellaisessa valtiossa, jossa Euroopan ampuma-asepassi on käytössä. Tullin kannalta tämä lisäys on kannatettava, eikä aiheuta haasteita valvonnassa.

79 §: Tähän siihen lisättäisiin vaihtoehdoksi myöntää yksityinen tuontilupa siten, että se lisättäisiin Euroopan ampuma-asepassiin. Tällöin lupa olisi voimassa yhden vuoden rajoittamattomana. Asepassiin merkityn tuontiluvan haltija voisi siten tuoda tai siirtää luvassa mainitut esineet Suomeen useita kertoja sekä pitää niitä Suomessa hallussaan koko luvan voimassaolon ajan. Tullilla ei ole kommentoitavaa muutokseen.

80 §: Pykälän 2 momenttia ehdotetaan muutettavaksi siten, että siinä mahdollistettaisiin asedirektiivin C-luokkaan kuuluvan ampuma-aseen tai aseosan siirto Suomesta historiallisen tapahtuman uudelleenlavastukseen osallistumiseksi. Tullin kannalta muutos on kannatettava, eikä aiheuta valvonnallisia haasteita.

117 §: Aseiden ja asiakirjojen esittämistä koskevaan 117 §:ään ehdotetaan tehtäväksi lisäys, jonka mukaan poliisille, rajavartiolaitoksen viranomaiselle ja tulliviranomaiselle on esitettävä pyynnöstä myös deaktivoitu tai pysyvästi ampumakelvottomaksi tehty ampuma-ase ja toimenpiteen varmentamista koskeva todistus.

Tämä vaatimus on Tullin kannalta osittain harhaanjohtava, koska ampuma-aselain 115 §:n 2 momentissa säädetään:

Tulli valvoo, että toisesta Euroopan unionin jäsenvaltiosta Suomeen siirrettävät deaktivoituneet ampuma-aseet ja aseosat on merkitty deaktivoitintäydennyksillä ja -tekniikoita koskevien yhteisten suuntaviivojen vahvistamisesta sen varmistamiseksi, että deaktivoituneet ampuma-aseet tehdään pysyvästi ampumakelvottomiksi, annetun komission täytäntöönpanoasetuksen (EU) 2015/2403 mukaisella merkinnällä ja että deaktivoituneen ampuma-aseen tai aseosan mukana on asetuksen mukainen todistus.

Tulli voi siis EU-asetuksesta 2015/2403 ja kansallisesta ampuma-aseesta johtuen käytännössä valvoa vain toisesta EU:n jäsenvaltiosta tulevien deaktivoitujen ampuma-aseiden, deaktivoitujen aseosien ja deaktivoitintodistusten olemassaoloa Suomen rajalla. Sen sijaan EU:n ulkopuolelta tuotavat deaktivoituneet aseet ja deaktivoituneet aseosat ovat ampuma-aselain 112 a §:n mukaisesti 30 päivän kuluessa siirrosta tai tuonnista esitettävä poliisilaitokselle tai Poliisihallitukselle tarkastusta ja rekisteröintiä varten. Tästä syystä EU:n ulkopuolelta tuotaessa tuojalla ei edes välttämättä ole vielä tuontihetkellä näitä kaikkia tarvittavia merkintöjä deaktivoituneissa aseissa tai kaikkia tarvittavia dokumentteja.

EU:n ulkopuolelta tuodun deaktivoituneen ampuma-aseen esittämisvelvollisuus on säädetty deaktivoituneen ampuma-aseen tuojalle 30 päivän kuluessa tuonnista. Tullille ei ole tässä yhteydessä säädetty mitään roolia, eikä Suomessa tehty poliisin deaktivoitintarkastus ole tuonnin edellytys EU:n ulkopuolelta tuodulle deaktivoituneelle aseelle. Tulli ei tarkasta deaktivoinnin riittävyyttä, Tulli ei ota deaktivoituja ampuma-aseita haltuun, eikä toimita niitä poliisille tarkastettavaksi. Tämä velvollisuus on yksiselitteisesti säädetty deaktivoinnin tarkastuksen osalta poliisin velvollisuudeksi ja deaktivoitujen ampuma-aseiden poliisille toimittamisen osalta tuojan velvollisuudeksi.

Tästä syystä tämän 117 §:ään esitetty lisäyksen osalta pitäisi vähintään HE:n 117 §:n säädöskohtaisissa perusteluissa tuoda esille, että Tullin tehtäviin ei kuulu jatkossakaan EU:n ulkopuolelta tulevien deaktivoitujen aseiden ja niiden osien tarkastaminen tuonnin yhteydessä, vaan tuojalla on ampuma-aselain 112 a §:n mukaisesti 30 päivää aikaa esittää ampuma-ase tarkastettavaksi poliisilaitokselle tai poliisihallitukselle.

Muilta osin Tullilla ei ole kommentoitavaa hallituksen esitykseen.

Jarkko Keskinen
Tulliylitarkastaja